

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

ПРАВО

Випуск 59

Том 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2019

*Журнал включено до переліку наукових фахових видань,
в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт
на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін
(Постанова Президії ВАК України № 205/5 від 08 червня 2005 р.;
проведено перереєстрацію видання, Постанова Президії ВАК України № 105/3 від 08 липня 2009 р.;
проведено повторну перереєстрацію видання,
Наказ МОН України № 793 від 04 липня 2014 р. (додаток № 8).*

*Науковий вісник включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор
Заст. гол. редактора: Белов Д.М. – д.ю.н., професор
Відповідальний секретар: Рогач О.Я. – д.ю.н., професор
Члени редколегії: Бедь В.В. – д.ю.н., професор
Бисага Ю.Ю. – к.ю.н., доцент
Білаш О.В. – доктор теології, к.ю.н., доцент
Бобровник С.В. – д.ю.н., професор
Булеца С.Б. – д.ю.н., доцент
Віхляєв М.Ю. – д.ю.н., доцент
Гайнішова Едіта – доктор права, доктор філософії (Словацька Республіка)
Гарагонич О.В. – к.ю.н., доцент
Головко К.В. – к.ю.н., доцент
Гомонай В.В. – к.ю.н., доцент
Греца Я.В. – к.ю.н., доцент
Громовчук М.В. – к.ю.н., доцент
Дела Мирослав – д.ю.н. (Республіка Польща)
Дзера О.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України
Дрозд О.Ю. – д.ю.н., доцент
Жежихова Мартина – к.ю.н., доцент (Словацька Республіка)
Ковач Юліус – д.ю.н., професор (Словацька Республіка)
Колодій А.М. – д.ю.н., професор
Лазур Я.В. – д.ю.н., професор
Легеза Ю.О. – д.ю.н., доцент
Лемак В.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України
Ленгер Я.І. – к.ю.н., доцент
Марцеляк О.В. – д.ю.н., професор
Мраз Станіслав – д.ю.н., професор (Словацька Республіка)
Палінчак М.М. – д.п.н., професор
Петришин О.В. – д.ю.н., професор, академік Національної академії правових наук України
Рогач Іван – к.ю.н., доцент (Словацька Республіка)
Семерак О.С. – к.ю.н., професор
Севрюков О.П. – д.ю.н., професор (Російська Федерація)
Сідак М.В. – д.ю.н., професор
Скрипнюк О.В. – д.ю.н., професор, академік Національної академії правових наук України
Станіш Пьотр – доктор права, професор (м. Люблін, Республіка Польща)
Ступник Я.В. – к.ю.н., доцент
Фазикош В.Г. – к.ю.н., професор
Чечерський В.І. – к.ю.н., доцент
Ярема В.І. – д.е.н., професор

**Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет», протокол № 10 від 21.10.2019 року.**

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 21500-11300Р,
видане Державною реєстраційною службою України 24.11.2014 р.

Офіційний сайт видання: www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

Антошкіна В.К. НЕОБХІДНІСТЬ, СУТНІСТЬ, ЗНАЧЕННЯ ТА МЕТА ТЛУМАЧЕННЯ У ПРАВІ.....	7
Биля-Сабадаш І.О. ЕКСПРЕСІВНІСТЬ У ТЕКСТАХ ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.....	14
Білошенко О.Ю., Чабаненко Ю.С. СУСПІЛЬНИЙ ДОГОВІР ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ КОМПРОМІСУ В СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ.....	21
Гоцуляк Ю.В. ОСНОВИ ПРАВОВОГО БУТТЯ У ВЧЕННІ ДЖОНА ЛОККА: СВОБОДА, ВЛАСНІСТЬ, ДОГОВІР.....	26
Громовий Я.С. ПРАВОВА ЦІННІСТЬ ЯК ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА КАТЕГОРІЯ.....	30
Dotsenko R.A., Trykhlіb K.O. RADBRUCH FORMULA AND ITS APPLICATION IN GERMAN JUDICIAL PRACTICE.....	35
Єпур М.В. СУВЕРЕНІТЕТ ДЕРЖАВИ У ВІЙСЬКОВІЙ СФЕРІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	39
Житинский А.В., Трихлеб К.А. ПРАВО НА СОПРОТИВЛЕНИЕ: ПРАВОВОЕ ЗАКРЕПЛЕНИЕ И ОСНОВАНИЯ ДЛЯ РЕАЛИЗАЦИИ.....	43
Zabokrytskyy I.I. HUMAN RIGHTS AS AN ELEMENT OF EUROPEAN UNION POLICYMAKING IN THE CONTEXT OF MODERN CONSTITUTIONALISM TRANSNATIONALIZATION.....	47
Кальян О.С., Мисак О.І. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ПРОБЛЕМИ СИСТЕМНОГО РОЗУМІННЯ.....	51
Когут М.Г., Зан М.І., Переш І.Є. СОЦІАЛЬНА ДЕВІАЦІЯ: ПОНЯТТЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ.....	55
Моїсєєва Т.М. ПРАВОВЕ РЕГЛАМЕНТУВАННЯ БОГАДІЛЕННОЇ ОПІКИ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПОВНОГО ЗІБРАННЯ ЗАКОНІВ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ).....	60
Переш І.Є., Бариська Я.О. ТЕОРЕТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	66
Попович Т.П. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВИБОРЧОЇ СИСТЕМИ В УГОРЩИНІ В 1980-ТІ – 1990-ТІ РОКИ.....	70
Репік Д.В. СТАТУС ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У ПРОГРАМАХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ (ПОЧАТОК ХХ СТ.).....	74
Тараненко М.М., Ярош І.С., Балінська В.О. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТАТУСУ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ РЕІНТЕГРАЦІЇ.....	79

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Адашис Л.І., Левдик А.А., Левицька С.І. ОСОБЛИВОСТІ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	83
Волошенко Г.Б. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АКТИ ЯК МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА ДЖЕРЕЛА ВИБОРЧОГО ПРАВА УКРАЇНИ.....	87
Джафаров К.А. КОНСТИТУЦИОННО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ ОХРАНЫ ПРАВ И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА И ГРАЖДАНИНА ПО КОНСТИТУЦИИ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ: ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА.....	93
Лохматов О.А., Пришляк М.І. ГЕНЕЗА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРОЦЕДУРИ ІНАВГУРАЦІЇ НОВООБРАНОГО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ.....	98
Нікітенко О.І. СУТНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ВІД ЗЛОЧИННИХ ПОСЯГАНЬ.....	103
Попадинець М.І. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	106
Чомахашвілі О.Ш. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВ НА ПРОМИСЛОВІ ЗРАЗКИ В УКРАЇНІ.....	110

ТЕОРЕТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРАВОМІРНОЇ ПОВЕДІНКИ THEORETICAL CHARACTERISTICS OF LEGITIMATE BEHAVIOR

Переш І.Є.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Бариська Я.О.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Статтю присвячено з'ясуванню сутності основних характеристик правомірної поведінки, визначенню критеріїв її класифікації та структури.

Зокрема, зазначено, що правомірна поведінка – це масова за масштабом, соціально корисна, усвідомлена поведінка (дія або бездіяльність) індивідуальних чи колективних суб'єктів, яка відповідає правовим нормам та принципам права і гарантується та забезпечується державою.

Виходячи з такого визначення правомірної поведінки, автори виділили притаманні їй ознаки: а) соціальна корисність правомірної поведінки; б) суб'єктивність правомірної поведінки; в) об'єктивність правомірної поведінки; г) відповідність проявів правової поведінки вимогам правових норм; г) гарантованість та забезпеченість правомірної поведінки державою – держава зацікавлена в поширенні правомірної поведінки у суспільстві.

Наведено критерії класифікації видів правомірної поведінки: а) за соціальною значимістю та способами юридичного закріплення різних видів правомірної поведінки можна виділити об'єктивно необхідну правомірну поведінку, соціально допустиму правомірну поведінку, небажану для суспільства і держави правомірну поведінку; б) залежно від об'єктивної сторони розрізняють активні дії та бездіяльність; в) залежно від ставлення суб'єкта до своєї поведінки та до її мотивації (тобто за суб'єктивною стороною) розрізняють соціально активну поведінку, законотримувальну поведінку, конформістську поведінку, маргінальну поведінку, звичаєву поведінку.

Зроблено висновок, що правомірна поведінка є основою правопорядку сучасної держави. Через масовий характер правомірної поведінки держава здатна реально та ефективно реалізовувати покладені на неї функції, а право – виконувати своє пряме призначення. Тому державно-правові інституції, розуміючи, що ключем їх ефективності є здатність приймати закони та рішення, які будуть дотримуватися громадськістю, намагаються діяти у спосіб, який буде стимулювати правомірний варіант поведінки.

Ключові слова: правова поведінка, правомірна поведінка, право.

The article is devoted to clarifying the essence of the basic characteristics of lawful behavior, determining the criteria for its classification and structure.

In particular, it is determined that legitimate behavior is a mass-scale, socially beneficial, conscious behavior (act or omission) of individual or collective entities that complies with legal norms and principles of law and is guaranteed and guaranteed by the state.

Based on this definition of legitimate behavior, the authors have identified the following inherent features: a) the social utility of legitimate behavior; b) subjective behavior; c) objectivity of lawful behavior; d) compliance of legal behavior with the requirements of legal norms; e) Guarantee and security of lawful conduct by the state – the state is interested in spreading lawful behavior in society.

The following criteria are classified for the types of lawful behavior: a) the social significance and ways of legally securing different types of lawful behavior can be distinguished by the following types: objectively necessary legitimate behavior; socially permissible legitimate behavior; undesirable behavior for society and the state; b) depending on the objective side, distinguish the following types of lawful behavior: active actions; inaction; c) depending on the subject's attitude to his behavior and his motivation (that is, the subjective side), distinguish the following types of lawful behavior: socially active behavior; law-abiding behavior; conformist behavior; marginal behavior; habitual behavior.

It is concluded that legitimate behavior is the basis of the rule of law of the modern state. Due to the mass nature of legitimate behavior, the state is able to realistically and effectively implement the functions assigned to it, and the right to fulfill its direct purpose. Therefore, public-law institutions, realizing that the key to their effectiveness is the ability to make laws and decisions that will be respected by the public, try to act in a way that will encourage legitimate behavior.

Key words: legal behavior, legitimate behavior, law.

Поведінка людини – це складний соціальний феномен, який виступав предметом вивчення багатьох вчених не одне століття. У сучасній науці найбільш популярними теоріями, що пояснюють поведінку індивідів, груп і спільнот, концептуалізують, відповідно, індивідуальну, колективну і масову поведінку, є: біхевіоризм, який визнає вплив люд-

ської поведінки і подій, різних обставин життя і підкреслює контрольованість поведінки з боку соціального оточення (Б.Ф. Скіннер, Е. Торндайк, Дж.Б. Уотсон); теорія обміну, яка розглядає поведінку як систему і результат вигідних обмінів актами поведінки або взаємовигідних раціональних рішень (Дж.К. Хоманна, П.М. Блау); теорія символічної вза-

емодії (символічний інтеракціонізм), яка полягає в тому, що поведінка людини відчуває на собі вирішальний вплив взаємодій, що сформувалася в первинній групі (Ч.Х. Кулі), і стверджує, що поведінка заснована на комунікації, розумінні і використанні символів (Дж.Г. Мід) та ін.

Метою статті є розкриття сутності основних характеристик правомірної поведінки, визначення її структури та критеріїв класифікації.

Правова поведінка як різновид соціальної поведінки відображає складний процес взаємодії людини і права. Ця взаємодія проявляється, зокрема, у впливі права на поведінку особи, яка, орієнтуючись на закладену у свідомості систему цінностей, визначає модель власної поведінки. Цінності характеризують і формують внутрішній світ людини: її ставлення до світу, її духовний стан, почуття, волю, розум [1, с. 49]. З іншого боку, людина, живучи в соціумі, здійснюючи певні дії та вчинки, не завжди може бути обізнаною щодо регулювання її правом, але майже завжди спроможна оцінити свою поведінку і дати відповідь на питання, чи не завдає вона шкоди іншим членам суспільства.

Право виступає як засіб регламентації, розвитку та охорони суспільних відносин, а суспільні відносини формуються у процесі взаємодії людей між собою або групами людей. Тому право може регулювати суспільні відносини, лише впливаючи на поведінку окремих індивідів та їх груп, із дій яких складаються суспільні відносини. Поведінка людини за таких умов виступає безпосереднім об'єктом правового регулювання, і загалом поведінка людини – це єдиний фактор, з огляду на який людина потрапляє у сферу дії права.

Разом із тим поведінка набуває юридичної значущості, якщо вона може бути оцінена з погляду вимог правових норм. При цьому норми права можуть впливати тільки на вольові дії особи, які підконтрольні свідомості людини. Якщо особа свідомо не контролює свої дії, припис норми не може бути нею реалізований. Тобто право здатне обумовити виникнення, стимулювати і забезпечити корисні для суспільства вчинки, а також блокувати соціально небезпечні лише в тому випадку, якщо такі вчинки регулюються і контролюються свідомістю і волею людини [2].

Один із напрямів впливу права на поведінку людей полягає в тому, що воно надає індивіду відомості про правомірне (належне, дозволене, заборонене) в поведінці. Це надає людині змогу правильно орієнтуватися в навколишньому світі та комфортно існувати, врешті-решт, це дозволяє індивіду приймати рішення, які відповідають вимогам закону. Дозволяючи чи забороняючи певні види поведінки, право сприяє формуванню в людей позитивної ідеології: поглядів, переконань, ідеалів, тим самим виробляє в людини усвідомлене прагнення до правомірної поведінки, яке, як правило, заохочується державою. Обмежуючи індивідуальну свободу особистості і встановлюючи санкції для правопорушників, право, з одного боку, переконує людей у необхідності

утримуватися від неправомірних діянь, з іншого боку, надає людині впевненість у безпосередній зацікавленості в правомірній поведінці [3, с. 611].

Незважаючи на те, що категорія «правомірна поведінка» по-різному позначається в тих чи інших правових системах, зміст є практично однаковим. Так, термін римського права *legitimus* (законний, такий, що відповідає закону) було відображено і закріплено у вигляді юридичного постулату, який, зокрема, позначає те, що є дозволеним, допустимим із точки зору природного і позитивного права. Аналогом «правомірної» поведінки є термін німецької мови, основне, найбільш уживане значення якого в юридичній якості правомірного, дослівно можна перекласти як «вимірюваний правом». У французькому праві поняття, які позначають «законний» і «правомірний», передаються одними і тими самими термінами – *legalite*, *legitim*, що в перекладі означає «юридично обґрунтований», «закріплений законом» або «такий, що відповідає закону». Англійське право використовує словосполучення *law-abiding* для позначення поведінки як законслухняної, такої, що узгоджується із вимогами права, тощо [4].

Серед причин правомірної поведінки можна виділити такі: правосвідомість та правова культура; усвідомлення людиною того, що її права і свободи гарантовані законами та практикою їх застосування; свобода вибору, яка полягає в змозі діяти за власним розсудом та без будь-якого втручання; існування таких взаємовідносин влади й особи, коли особа постає як рівноцінний партнер держави, який бере участь у прийнятті рішень, може здійснювати контроль за діяльністю держави та її органів тощо [5, с. 8].

Правомірна поведінка – це масова за масштабом, соціально корисна, усвідомлена поведінка (дія або бездіяльність) індивідуальних чи колективних суб'єктів, яка відповідає правовим нормам та принципам права і гарантується та забезпечується державою.

Виходячи з такого визначення правомірної поведінки, можна виділити притаманні їй ознаки: а) соціальна корисність правомірної поведінки. Правомірна поведінка є суспільно корисною, оскільки реалізується без порушень правових приписів, тобто передбачає дотримання правових заборон та виконання юридичних обов'язків. Вона витісняє суспільно шкідливу поведінку, роблячи її неприйнятною для індивідів, їх колективів та суспільства загалом [6, с. 326]. Правомірна поведінка є масштабною, тобто домінуючою у суспільстві, більшість людей, раціонально оцінюючи правову дійсність, обирають саме такий варіант поведінки; б) суб'єктивність правомірної поведінки, її реалізація є усвідомленою діяльністю індивідів, що характеризується мотивацією поведінки, внутрішнім психічним ставленням особи до вчинку та його наслідків [7, с. 227]; в) об'єктивність правомірної поведінки, реалізація правомірної поведінки полягає у використанні юридичного права та виконанні юридичного обов'язку, що є необхідною об'єктивною умовою функціонування та розвитку сучасного суспільства; г) відпо-

відність проявів правової поведінки вимогам правових норм, всі форми прояву правомірної поведінки мають відповідати вимогам правових норм із метою досягнення певного позитивного результату. Саме тому вона чітко передбачена уповноважуваними, зобов'язуючими чи забороняючими нормами права; г) гарантованість та забезпеченість правомірної поведінки державою – держава зацікавлена у поширенні правомірної поведінки в суспільстві. За допомогою різноманітних засобів, у тому числі й державного примусу, держава стимулює, забезпечує та гарантує використання, виконання та дотримання правових норм, що сприяє формуванню правомірної поведінки, забезпечує правопорядок у суспільстві.

Ще однією характеристикою правомірної поведінки є її структура, яка включає суб'єкт, суб'єктивну сторону, об'єкт, об'єктивну сторону. Суб'єктами можуть бути фізичні та юридичні особи, які визнані дієздатними й деліктоздатними, тобто здатними здійснювати свої права та обов'язки і нести юридичну відповідальність. Суб'єктивна сторона включає мотиви дії чи бездіяльності суб'єкта права, внутрішнє психічне ставлення до норм права і власного вчинку. Об'єктом є явища навколишнього середовища, на які спрямовані правомірні вчинки, – це матеріальні й нематеріальні блага, суспільні відносини. Об'єктивною стороною є зовнішня форма вираження правомірних вчинків: дія або бездіяльність; їхні корисні результати; причинний зв'язок між діями та їхніми наслідками

В юридичній літературі названо низку критеріїв класифікації видів правомірної поведінки:

а) за соціальною значимістю та способами юридичного закріплення різних видів правомірної поведінки можна виділити її види: об'єктивно необхідна правомірна поведінка – варіанти такої поведінки закріплені, як правило, в імперативних нормах у вигляді обов'язків. Їх виконання забезпечується організаційною діяльністю держави, в тому числі загрозою застосування державою примусу (виконання військового обов'язку, дотримання правил дорожнього руху); бажана правомірна поведінка. Така поведінка закріплюється не як обов'язок, а як право, реалізація якого залежить від волі та інтересів правомочної особи. Варіанти такої поведінки закріплені, як правило, в диспозитивних нормах (виборче право, укладання шлюбу); соціально допустима правомірна поведінка – суспільство та держава не зацікавлені у поширенні такої поведінки, але забезпечують можливість її реалізації тому, що вона дозволена законом і впливає з окремих прав громадян (проведення страйків, розірвання шлюбу); небажана для суспільства і держави правомірна поведінка – вона нормативно фіксується у вигляді заборон, а її правомірність полягає в утриманні від здійснення заборонених дій;

б) залежно від об'єктивної сторони розрізняють такі види правомірної поведінки: активні дії – передбачена правом активна поведінка суб'єктів права, яка характеризується динамікою, є умовою настання корисних або прийнятних правових наслідків (напри-

клад, сплата податків); бездіяльність – передбачена правом пасивна поведінка суб'єктів права, яка характеризується статичністю, є умовою настання корисних або прийнятних правових наслідків (наприклад, утримання від заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу);

в) залежно від ставлення суб'єкта до своєї поведінки та до її мотивації (тобто за суб'єктивною стороною) розрізняють такі види правомірної поведінки: соціально активна поведінка – характеризується тим, що суб'єкт намагається максимально повно реалізувати свої права та максимально ефективно виконати свої обов'язки [8, с. 99–139]; законослухняна поведінка – вона є домінуючою у структурі правової поведінки і характеризується добровільним, свідомим підкоренням суб'єкта вимогам правових норм; конформістська поведінка – ця поведінка полягає у тому, що суб'єкт пасивно дотримується правових приписів, мотивуючи це небажанням виділятися у своїй соціальній групі. Головним її принципом є «роби, як всі». Конформістська поведінка є правомірною, тобто вона не є шкідливою чи небезпечною, оскільки відповідний суб'єкт, підлаштовуючи свої особисті переконання та життєві позиції під пануючу ідеологію, як правило, дотримується вимог правових приписів та активно реалізує їх у своєму житті. При цьому необхідно враховувати, що конформістська поведінка певною мірою гальмує соціальний розвиток, особливо інноваційний, а тому вона не є бажаною, насамперед, якщо її дія стосується більшості громадян певного суспільства, а не окремих індивідів [9, с. 78]; маргінальна поведінка – є правомірною поведінкою, але знаходиться на межі з неправомірною. Суб'єкт утримується від правопорушень не через усвідомлення необхідності дотримання правових приписів, а через страх перед можливим покаранням [9, с. 339]; звичаєва поведінка – є правомірною, тому що від багаторазового використання увійшла у звичку людей, і при цьому суб'єкт не фіксує у своїй свідомості ні соціальну, ні юридичну значимість такої поведінки. Спочатку людина тільки обмірковує свої вчинки, а в подальшому вона діє за створеною звичкою – поводить так, а не інакше.

Правові звички як регулятори поведінки людей відіграють істотну роль у процесі становлення правомірної поведінки, оскільки звичка є домінуючим мотивом відповідної діяльності, стабільним орієнтиром поведінки для багатьох людей. Вони також сприяють засвоєнню нормативних цінностей у свідомості особи [8, с. 79].

Отже, резюмуючи викладене, варто зазначити, що правомірна поведінка є основою правопорядку сучасної держави. Через масовий характер правомірної поведінки держава здатна реально та ефективно реалізовувати покладені на неї функції, а право – виконувати своє пряме призначення. Тому державно-правові інституції, розуміючи, що ключем їх ефективності є здатність приймати закони та рішення, які будуть дотримуватися громадськістю, намагаються діяти в спосіб, який буде стимулювати правомірний варіант поведінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Панчишин Р.І. Детермінанти поведінки людини: філософсько-правовий вимір : дис. ... канд. юридичних наук : 12.00.12, Львів, 2016. 205 с.
2. Ксенофонов В.Н. Социология права URL: http://www.srines.com/book_892_chapter_2__OGLAVLENIE.html (дата звернення 22.10.2019).
3. Івановський Д.В. Правовий вплив на свідомість як чинник формування правомірної поведінки. *Правовий вплив на неправомірну поведінку: актуальні грані* : монографія / за ред. О.В. Козаченка, Є.Л. Стрельцова. Миколаїв, 2016. С. 608–625.
4. Бащук С.Г. Правова активність: поняття, структура та види : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2014. 20 с.
5. Капітанська С.А. Правомірна бездіяльність як форма правової поведінки : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2005. 15 с.
6. Алексеев С.С. Теория государства и права: Учебник для юридических вузов и факультетов. Москва, 1998. 456 с.
7. Жеругов Р.Т. Правомерное поведение. *Право. Культура. Демократия*. Сборник статей. Москва, 1995.
8. Оксамытный В.В. Правомерное поведение личности. Київ : Наук. думка, 1985. 176 с.
9. Свириденко Г.В. Правомірна поведінка: теоретико-прикладні засади : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2017. 215 с.
10. Лазарев В.В., Липень С.В. Теория государства и права : Учебник для вузов. Москва : Издательство «Спарк», 1998. 448 с.